

Wówczas Pan będzie jeden
i jedno będzie Jego Imię” (Za 14, 9)

Wiedeń

KS. NORBERT MENDECKI

Ks. Marian Wittlieb

PROJEKT POLSKIEGO SŁOWNIKA ONOMASTYKI BIBLIJNEJ

Cała trzecia część książki pt. *Całe życie z Biblią* w serii „Biblioteka Teologii Polskiej” (Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań 1982, 129—193: Tajemnice imion biblijnych), ukazuje księdza profesora Aleksego Klawka jako doskonale zorientowanego polskiego znawcę onomastyki biblijnej (zob. str. 14, a także: Taszycki W., Ks. *Aleksy Klawek jako onomasta*, RBL 23, 1970, 291—293; Kapera Z. J., *Bibliografia prac księdza Aleksego Klawka*, tamże, 19—36). „Niniejszy wybór pism ks. Aleksego Klawka zamierza ukazać czytelnikowi najbardziej charakterystyczne nurty twórczości tego wybitnego teologa-bibliisty” (1890—1969), pisze we wstępie Feliks Lenort (str. 16) — i wyjaśnia: „niezaprzeczną jego zasługą pozostanie fakt, że rozszerzył zasięg polskich badań onomastycznych o dziedzinę dotąd w polskiej nauce nie reprezentowaną” (str. 14).

Słuszną i aktualną zatem sprawą jest pragnienie ten kierunek badań dalej poszerzać i udostępnić polskiemu czytelnikowi najpierw choćby „wykaz” imion biblijnych opatrzonych niezbędnym opisem. Pozycja taka, mimo istnienia różnych leksykonów (obcojęzycznych) tego typu, może być potrzebna w Polsce z dwóch przynajmniej względów: zauważalne rozbieżności w pisowni imion biblijnych w polskich współczesnych tłumaczeniach Pisma świętego (np. w Biblii Tysiąclecia „Jedajasz” to „Jedaja” w Biblii Poznańskiej), a także obdarzanie bez głębszego zastanowienia się nowych istnień ludzkich imionami „modnymi”, często w przyszłości dla noszącego je nawet „zawstydzającymi”.

Praca taka, korzystająca zarazem z najnowszych doświadczeń tłumaczy biblijnych innych narodów (gwoli przykładu: O. Odelain — R. Séguineau, *Dictionnaire des noms propres de la Bible*, Paris; *Oekumenisches Verzeichnis der biblischen Eigennamen nach den Locumer Richtlinien*, Stuttgart 1981²⁾), mogłaby — na razie w księgach Starego Testamentu — zaproponować jednakową pisownię imienia dla tej samej osoby przy wszystkich następnych wydaniach polskich tłumaczeń Biblii bez względu na wyznanie. Zainteresowanie się polskiego czytelnika historiami imion biblijnych, odkrywanie przy lekturze

Pisma świętego, że dane imię tak dotąd, jego zdaniem, współczesne, ma korzenie biblijne, sprzyja przygotowaniu nie tylko wykazu imion biblijnych, ale także ich opisu na podstawie danych biblijnych i tradycji, co wcale nie zakłada jakiegokolwiek plagiatu.

Grupa studentów teologii biblijnej Wyższego Seminarium Duchownego w Szczecinie (inspirowana potrzebami ludzi świeckich, tu wspomnijmy tylko udział inż. Henryka Kamińskiego) pod kierunkiem niżej podpisanego podjęła się w czasie zajęć seminarium naukowego (r. ak. 1986—87) przygotowania propozycji takiego wydania. Ponieważ praca ta rozłożona być musi na poszczególne działy, wymaga ona odpowiedniego czasu. Znaczący problematyki onomastycznej wiedzą jak jest ona skomplikowana, o czym zapewnia Franz Xaver Wutz (*Untersuchungen zum Liber interpretationis nominis hebraicorum des hl. Hieronymus*, Leipzig 1913) w ostatnich zdaniach swego przebogatego dzieła. Ustalono więc, że pierwsza część dzieła obejmować będzie tylko imiona osobowe zapisane w księgach Biblii Hebrajskiej. Wykaz, jako wynik porównań i ustaleń, chciałby dać najpierw sposobność do postawienia przez zainteresowanych spoza wyżej wymienionej grupy możliwych znaków zapytania przy poszczególnych imionach, aby można było je ostatecznie przedyskutować i przygotować w miarę zadowalającą wszystkich propozycję.

W pracy posłużono się trzema uznanymi tłumaczeniami polskimi: przekładem księdza Wujka (BW), wspomnianymi wydaniem Biblii Tysiąclecia (BT) i Biblii Poznańskiej (BP) podając w transkrypcji (według: Lambdin Thomas O., *Introduction to Biblical Hebrew*, New York 1971—1980; London 1982) również odpowiednik hebrajski (BH), co obrazuje poniższy przykład prowadzący do podjęcia zobowiązującej decyzji odnośnie do propozycji:

BH	BW	BT	BP	propozycja
yišri	Isari	Jisri	Ieri	? Izri
1 Krn 25, 11	— syn Jedutuna (1 Krn 25, 3), kierownik czwartej zmiany śpiewaków ustanowionych na służbę Bożą w czasach króla Dawida.			

Sprawa przygotowania takiego słownika onomastycznego wydaje się być, nie tylko w Polsce, na czasie i znacząca, bowiem w podobnej sprawie zrealizowanej tylko jako „Wykaz” zwany powszechnie „Locuumer” (drugie od 1971 roku opracowane przez Joachima Lange wydanie) swój podpis położyły tak wybitne osobistości jak zmarły niedawno kardynał Josef Hoeffner i ewangelicki biskup Eduard Lohse. Przygotowując polską propozycję słownika imion biblijnych chcemy wypełnić także pragnienie naszego wybitnego onomasty, księdza profesora Aleksego Klawka (zob. „Onomastica” 7, 1961, 403—416).

O. Augustyn Jankowski OSB

SESJA PLENARNA PAPIESKIEJ KOMISJI BIBLIJNEJ W ROKU 1988

Tegoroczna Sesja Plenarna Papieskiej Komisji Biblijnej odbyła się w dniach 11—15 kwietnia w Rzymie, w Domu Generalnym Braci Szkół Chrześcijańskich pod przewodnictwem jej władz: Kard. Josefa Ratzingera jako przewodniczącego i Prof. Henri Cazelles PSS, prof. Institut Catholique w Paryżu jako sekretarza.

Na tegoroczną sesję przybyli, dopełniając ustawowej liczby 20, następujący nowo mianowani przez Ojca św. członkowie w miejscach tych, którzy zmarli lub zrezygnowali ze stanowiska członków: O. José Loza Vera OP, z Jerozolimskiej Szkoły, Meksykanin, w miejsce Bpa Antonio Moreno Casamitjana z Chile, Prof. Lothar Ruppert z Fryburga w Badenii, w miejsce Prof. Josefa Schreinerera, który zrezygnował z powodu zdrowia, O. Jean-Luc Vesco OP, z Jerozolimskiej Szkoły w miejsce śp. O. Pierre Benoit OP.

Pracując w pełnym składzie Komisja zakończyła szczegółowe dyskusje nad nowym dokumentem eklezjologicznym i uchwaliła ostatecznie jego tekst, proponując, by tekstem oficjalnym dokumentu był język francuski, a nie jak poprzednio w dokumencie chrystologicznym język łaciński. Tytuł dokumentu brzmi: „Unité et diversité dans l'Église”.

Sesja plenarna przyszłego roku zajmie się kwestiami z zakresu hermeneutyki.

Kraków-Tyniec

O. AUGUSTYN JANKOWSKI OSB

Ks. Jerzy Chmiel

ŻYDZI I CHRZEŚCIJANIE W DIALOGU. KOŁOKWIUM W KRAKOWIE I TYŃCU 1988.

W dniach 24—27 kwietnia 1988 r. miało miejsce w Krakowie (dom arcybiskupów) i w opactwie tynieckim kolokwium na temat: Żydzi i chrześcijanie w dialogu (Jews and Christian in Dialogue), zorganizowane przez Komisję Episkopatu Polski do Dialogu z Judaizmem oraz Anti-Defamation League B'nai B'rith. Kolokwium to miało charakter międzynarodowy, zgromadziło wielu gości ze Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Izraela, NRD, Watykanu; z tego względu obrady odbywały się w języku angielskim,